

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/I. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštne. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 60 Din, za inozem. 80 Din. Posamezna šte. 1:50 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po Din 2:50 od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Ideja je — padla.

Izšla je druga številka »Edinstva«. Pričakovali smo, da bomo na uvodnem mestu čitali članek, ki bo poln navdušenja zagovarjal neobhodno potrebo, da se vnese v naše stanovske smerne ideje — oziroma besede, ker pozitivna ideja je že v njih — narodnega in državnega edinstva.

Pričakovali smo argumentov, ki nas bodo nepobitno prepričali in kjer se bo pobijalo naše stališče ter iznesli stvarni in nepobitni dokazi za pravilnost nasprotnega stališča in neobhodno potrebo ugoditve nasprotnemu stališču.

Pa zaman smo iskali od prve do zadnje strani, od prve do zadnje črke — same, celo zelo nizke osebnosti, s katerimi se hoče zopet pridobiti večino učiteljstva, niti ne za staro strujo, temveč le za osebna maščevanja. Ideja je torej padla...

Pa še nekje je ideja padla! Padla in propadla je ideja »narodnega in državnega edinstva« pri okrajnih učiteljskih društvih. Ne pozitivna ideja! Marveč ona ideja, ki je bila vržena med učiteljstvo kot preporno jabolko, kot jabolko za razdvojitve učiteljskih vrst. Tudi ta ideja je padla!

Zivi pa v učiteljstvu trdna zavest ter globoka, pozitivna, prava in zdrava ideja »narodnega in državnega edinstva«, temelječa in udejejujoča se v stanovskem edinstvu.

To je dokazalo učiteljstvo ravno kar na zborovanjih sreskih učiteljskih društev. Ni se dalo zbegati in omajati, v trdni veri, da nihče ne dvomi, da bi z novimi smernicami krenil od pozitivne baze »narodnega in državnega edinstva«, ki je globoko zasidrano v srcih in pozitivnem delu slovenskega učiteljstva ter v smeri istega, nad čemer ne pusti učiteljstvo dvomiti. Učiteljstvo je odklonilo izigravanje te ideje...

Vstala pa je mogočna ideja stanovskega edinstva, mogočna baza lepše naše stanovske bodočnosti, nje neobhodna potreba, najpozitivnejša predstaviteljica čistega in neizigranega »narodnega in državnega edinstva«. Temelj istega in edina mogoča pot do istega!

Ideja stanovskega edinstva, stanovske solidarnosti in sloge vstaja. Rodila jo je potreba in težki časi, ki prihajajo in nas postavljajo pred velike naloge. Mogočno vstaja in še taki razkolni in prevratni revolucionarni poizkusi je ne ustavijo in ne zadržijo njenega pohoda, njene zmage. Revolucija, ki jo poizkušajo nekateri, nima pravega cilja, zdravega jedra. Revolucija ima svoje uspehe samo takrat, kadar stopi na pripravljena tla, ne pa, da se jo umetno dela. Uspeha sme pričakovati le, če se pojavi ob pravem času — proti nezdravim razmeram. To so sociološko utemeljeni pojavi! Zdrave

ideje pa se z razdiranjem ubiti ne more in proti njej se nima uspeha. Taka revolucija se maščuje nad onimi, ki si hočejo z njo pomagati, nad njenimi povzročitelji samimi...

Po desetletnem bratomornem stanovskem boju vstaja ideja stanovskega edinstva in stanovske sloge v obrambo skupnih interesov na popolnoma dozorelem in pripravljenem terenu. Učiteljstvo je prišlo do spoznanja, da je ta boj pogrešen, njemu v škodo.

Ideja stanovskega edinstva vstaja, da spasi učiteljski stan, da ga dvigne na višje, ne ozkosrčno, medsebojno stališče in ga usposobi za dvig šolstva in narodne prosvete v skladu z narodnimi zahtevami in interesi, kar je naša najvišja naloga v nacionalni državi in pri čemer rabimo medsebojnega miru in skupnega dela. Zato moramo koncentrirati vse dobre in pozitivne sile učiteljskega stanu za veliko državno nalogo in jih ne pustiti absorbirati v medsebojnem stanovskem boju.

Časi so prenesni, za državo prenevarni, da bi še nadalje celi stanovi trtili svoje sile v medsebojnih stanovskih bojih. Tega ni pri drugih kategorijah, ne pri meščanskošolskem učiteljstvu, ne pri srednješolskem, ne pri visokošolskem — zakaj bi pri nas moralo biti!

Država potrebuje dela, pozitivnega dela tudi na šolskem in prosvetnem polju — ne pa medsebojnega klanja in preganjanja.

Ideja je padla — padla je namreč ideja, da bi morale ostati naše stanovske vrste razdvojene po političnem naziranju in mesto nje vstaja ideja depolitizacije. To je ona ideja zaradi katere so nje propagatorje in pokretače nazivali za izdajice, za povzročitelje razkola, za slabšče in propagatorje nekega posebnega meglenege stanovstva, ki pa danes nepobitno prihaja, ne samo v učiteljskih vrstah, temveč tudi med drugim uradničtvom z veliko silo na dan; proglašali so jih ne vemo za kake krivce, za povzročitelje ne vemo kakih zločinov itd.

Ideja stanovskega edinstva je danes zmagala in ne ustavi je nihče več!

Predstavniki nove smeri, s temeljno idejo stanovskega edinstva se smatrajo lahko ravno zaradi tega za najpozitivnejše delavce na polju narodnega in državnega edinstva. Smatramo, da se imajo v svrhu trdnega narodnega in državnega edinstva ujediniti predvsem temeljni stanovski v državi na strokovnih in stanovskih platformah. S tem, da združimo vse učiteljstvo; srbsko, hrvatsko in slovensko ter vse učiteljstvo brez razlike politične in verske pripadnosti v državi na temelju stanovskega edinstva, na najtrdnejši in najrealnejši bazi za narod

in državo, t. j. na bazi dela za povzdigo šolstva, prosvete in učiteljstva, smo ustvarili s stanovskim edinstvom tudi popolno narodno in državno edinstvo v našem stanu in najtrdnejšo bazo za razšir-

jenje tega edinstva v najširše kroge naroda in države.

Padla je slaba, vstala zdrava ideja — padla je negativna in vstala pozitivna ideja!

Sestanek predsedstva UJU in poverjenikov UJU v Zagrebu.

Zakon o osnovnih šolah. — Pravila UJU: proporc, sindikalna osnova in drugi temelji. — Preganjanja in zaščita. — Za enotno organizacijo vsega učiteljstva. — Uradniški zakon. — Prijateljski sestanek z zagrebškim učiteljstvom.

(Dalje.)

ZAKON O OSNOVNIH ŠOLAH.

Predsednik V. Petrović je mnenja, da zakon za osnovno šolo ne bo prišel tako kmalu pred skupščino vendar moramo biti pripravljeni, zato smo razposlali vsem poverjeničtvom že znani osnutek osnovnošolskega zakona v dopolnilo. Iz poslanih predlogov in izprememb bomo izdelali končni osnutek ki ga pošljemo še enkrat vsem poverjeničtvom.

Pov. Popović predlaga, naj se vzpostavi za nameščanja in premeščanja učiteljstva oblastna komisija v Beogradu na centralna komisija, ki bo predlagala od oblastnih komisij predložene dvopredloge do enega prosilca v imenovanje.

Pov. Skuli. Ne moremo se strinjati z načinom kako se pri nas izdelujejo osnutki šolskih zakonov. Stojimo na stališču in smatramo da bi bil najprimernejši za naše prilike okvirni šolski zakon, ki bi dopuščal da bi se prilike nivoiralne sruva potom odredb in pozneje šele z zakonitimi določili.

Načelno stojimo na stališču, da je zakon o narodnih šolah kakršnega je predložila vlada v celoti odkloniti ker je po svoji izvedbi tehnično nemanikljiv.

Pri predloženih izpremembah dolagamo posebno važnost na člen 16. in kar je z njim v zvezi. Tu stojimo na načelnem stališču osemletne šolske obveznosti, ki naj se na deželi, posebej v selih, olajšuje v višjih letnikih s skrajšano učno dobo v zimskem času od novembra do konca marca (pouk vsak dan) in s posebnim tipom šole, t. i. polievrednimi nadaljevalnimi šolami oziroma s šolami za domačice (gospodiniške šole).

S tem je dana kmetskemu prebivalstvu velika možnost da bodo v času ko potrebuje otroke doma za delo imeli iste doma hkrati pa bo šola dobila praktičen značaj.

Pri tem je treba skrbeti za primerno izobrazbo učiteljstva v tem pogledu in

za primerne honorarie učiteljstvu, kar predvideva člen 16. projekta.

Pov. Skavić je mnenja, naj bi se zakon ne imenoval okvirni ampak kako družave, ker se ti pojmi zelo mešajo in se misli pri tem celo na oblastno zakonodajo.

Tov. Dimnik želi da se projekt, ki ga misli min. predložiti skupščini, dobi pravočasno od ministrstva in se ga da tudi poverjeničtvom v razpravo da bode morlo na osnutku sodelovati vse učiteljstvo in se store primerni koraki pri poslancih v šolskem odseku oziroma zakonodajnem odboru. Vzbuditi bo treba tudi pozornost pri poslancih za naše zahteve in stališče.

Tov. Milojević želi, da pozove izvršni odbor seio Glavnega odbora predno pride do reševanja osnovnošolskega zakona.

Predsednik UJU se zahvali vsem članom konference za predloge in obljubi da se bo izvršni odbor ravnal po danih nasvetih in storil vse da dobimo čim popolnejši zakon o osnovnih šolah.

Odobreno je bilo stališče, ki ga je povdarjal tov. Skuli s Dimnikovim dodatkom glede postopka.

PRAVILA UJU.

Predvsem se je razvila debata, ki jo je otvoril poverjenik iz Zagreba tovariš Skavić ali naj ostanemo poverjeničtva ali naj se osnuje organizacija po oblastih. V debato so posezli skoraj vsi navzoči. Soglasno je prevladalo mnenje, naj ostanemo za sedaj dokler se prilike ne izpremene poverjeničtva. Lahko pa se bodo po potrebi nekatera poverjeničtva (beograjsko) delila, ako se bo pokazala potreba in če bo sposobnih mož za delo in vodstvo.

Glede načina volitev po novih pravilih se je razvila prav živahna debata. Tov. Popović je bil za proporc. tov. Skavić bi bil za proporc. le tedaj če

LISTEK.

ALBIN ČEBULAR:

Šolske razstave.

(Bela Krajina.)

(Dalje.)

3. Dragatuš.

Zakaj je tukaj še globokozačrtana, med tem ko je v okolici bližnji kakor oddaljenejši, že precej izhlapela? Tukaj se moramo opirati največ na fare. Črno-meli je razporežen promet. Ljudje, ki prihajajo semkaj, se nekako modernizirajo. Ne sejejo več v toliko meri konoplje in lanu, ker kupijo v mestu za male novce obleko in potrebno, toraj se jim ne izplača trud in skrb, katera bi nastopila v obratnem slučaju: zato izgineva tudi tukaj tip — bela obleka. V pretežni večini so črno oblečeni. Šolski okoliš: Petrova vas, Talčji vrh, Mavrlan in Dobliče, vsi ti ljudje spadajo pod črnomalisko faro torej so najmanj vsako, nedeljo v Črnomlju kjer so se potom zadnjih desetletij, ko je iztekla železnica mimo Črnomlja, popolnoma prelevili. Tribučje sicer ne spada sem, vendar pa

jim je precej bližje nego v Adlešiče, zato se jih tudi precej odtrga semkaj.

Vse drugače je pa z Dragatušem, Vinico Adlešiči kjer so samosvoje fare, vse precej oddaljene od Črnomlja, s katerim imajo boli slab stik (sodišče kolodvor semeni): med tednom se zadržujejo ljudje v domačih vinogradih in na domačih niivah, le ob nedeljah gredo v središče svoje fare, torej so še precej izolirani od vnanjega sveta dasi jim ni tako daleč in imajo zategadelj še globoko usidrane narodne šere in običaje. Če se povrnemo torej nazaj tudi še globoko ornamentiko, katera živi, naibudneje cvete in se razvija na svetovnoznanjih pisanicah (piruhih).

Tudi dragatuška šola je pričela v veliki meri z izdelovanjem in narisavanjem hišnih številk, da že vsak mimoidoč potnik kateri gre skozi katerikoli kraj ki je tu vsolan, vidi na hiši tablico, opremljeno z obrobno ornamentiko, prepojeno z živo barvo samo od sebe privedujočo, okusno izdelano številko. Ta ornamentalna deščica vsakemu prišlecu stoji nehote pred očmi ter ga opozori na istovredne ornamentalne zaklade kateri se nahajajo v hiši sami bodisi na enem ali drugem predmetu.

Številni osnutki na papir nam kažejo priprave in sestave, predno se zavzame pravi naris. Vsak prostorček je skrbno porablen, okusno izpolnjen: stroga sigurnost se že kaže, kajti vsaka črta je na svojem mestu jasna, ne kakor je kie navada da je vse zmašeno na kup kakor na smetišču, v redi torej, kolikor pač moremo zahtevati od osnovnih razredov na tej šoli.

Ko se bo pot usmerila in utrdila na eni vrsti potem prestopijo tudi na drugo, t. i. po naravi in tako bodo gotovo izšli z obojestransko obdelavo iz leta v leto. Sedaj se šele vidi, kako lep in zanimiv je ta predmet ob katerem se zaradi učencev in učiteljev saj je izdelek res skoraj nepričakovan.

Pri rokotvornem pouku moramo pohvalno omeniti izdelke, ki omogočujejo še pouk. N. pr.: v 3. šolskem letu obravnavajo Turke, zato so si naredili učilo iz cementa: hribček z obzidiem in cerkvičco kar imajo stalno med šolskim oknom. Daleje zasledimo stolce, na katerem je narejeno mostišče, na katerega so postavljene iz palčic sestavljene kočice, krite s slamo. Vse to omogoča jasnejšo nazornost da si laže ustvari učenec predstavo, laže pa tudi obvlada snov ter nam jo poda, ker kar here iz predmeta.

Če bi imel vsak razred posebej za svoje predmete take nazorne pripomočke da nahi jih nareda tudi učenci sami, če so še tako primitivno izdelani, bodo brezdvomno zbudili tudi one ki sne večno v razredu ki se ne ganejo iz razreda v razred, kajti stvar jih bo pričela zanimati ker so sami ustvariali oziroma pomagali četudi najmanj, in napredek bo zašel tudi vanje, kar prižgali se bodo, oživeli med tem ko bi v obratnem slučaju vedno boli topeli, ker jim ista večletna ponavljajoča se učna snov doni do učilnici.

Dalje zasledimo tudi precejšnje številno stolce sestavljenih iz palčic, katera naj bi bila za cvetice.

Razstava je prav dobro uspela, gledalcev je bilo precej — le po začrtani poti naprej!

4. Podzemeli.

Risanje se goji normalno; posebnih povdakov ni pripomniti kar je nazglasil že sam upravitelj, pač pa bi omenili pri rokotvornem pouku izdelavo lesenih krožnikov. Prav dobro ga je izvršil neki deček ki ga je tudi okrasil s slikami orodja katero rabi njegov oče.

(Dalje prih.)

bi volili učitelji do kategorijah šolstva na tudi ta izvedba bi bila težavna.

Tov. Dimnik je mnenja, da bi se morale vršiti volitve v ožje sosvete v posameznih pokrajinah tako, da bi bile zastopane sorazmerno skupine posameznih društev. Ozira na naj se pri izbihi zastopnikov le na zmožne osebe. Obrazložil je sistem, po katerem so bile izvršene volitve pri ljublianskem poverjeništvu.

Razgovor je nanesel tudi na organizacijo na sindikalni podlagi. Čisto sindikalni sistem ni za naše prilike nač na naj se unosteva kar bi nam moglo dobro služiti.

Tov. tanik Milijević predlaga naj pošleto poverjeništa osnutka pravil do konca novembra t. l. (Soglasno sprejeto) in se bo o tem sklepalo na prihodnjem sestanku.

ZAŠČITA UČITELJSKIH PRAVIC.

Predsednik poroča, da je Udruženje interveniralo pri ministrstvu radi progov. Oblubilo se je veliko storilo pa še malo. Poprave, ki so se izvršile ne ustrezajo ker niso prišli učitelji na ona mesta, kjer so bili. G. minister je tudi obljubil, da ustavi premeščanja brez razpisa.

Posamezni zastopniki poverjeništev so naštevali slučaje iz svojih krajev. Ugotovilo se je, da so bili slušateljji pedagoške šole v Zagrebu nastavljeni na razna učiteljska še predno so položili diplomatske izpite proti čemur naj se protestira.

Ker gospod minister gotovo ni poučen o vseh enakih primerih je zbrati vse podatke in predložiti Izvršnemu odboru da o njih obvesti v. ministra da se zabranijo enaki slučaji ki škodujejo šoli in učiteljstvu.

SAMOSTOJNI PREDLOGI.

1. Izkazalo se je, da so konference poverjenikov zelo važne. Prva konferenca je končala z lepim uspehom. Prihodnja se vrši v decembru v Sarajevu.

2. Pov. Skuli stavi predlog, da naj bo na bodočih sejah poverjenikov kot

prva stalna točka na dnevnem redu poročilo vseh poverjenikov o položaju in delovanju v področju posameznih poverjeništev.

3. Pov. Skuli stavi nadalje sledeči predlog: Vsa poverjeništa UJU in centrala naj vestno prouče vse difference, ki zadržujejo spoitev vseh učiteljskih organizacij v eno skupno organizacijo, ki naj bo naše Udruženje. To se bo uresničilo, če vsi pokažemo: 1. da smo požrtvovalni domo- in mladinski; 2. da smo si tovariško zares iskreni; 3. da je naše Udruženje zgolj stanovsko in strokovno.

Centrala UJU naj stopi v to svrhu takoi v stik z vsemi ostalimi učiteljskimi organizacijami ter nas o razvijanju te akcije dosledno in vestno obvešča.

O tej točki se je razvila dolga debata in so se oglašili tov. Skavič, Milojević, Popović, Petrović. Pooblastil se je predsednik V. K. Petrović, da prevzame tozadeven mandat glede učiteljstva na Hrvatskem, ki je še izven UJU.

5. Tov. Dimnik stavi predlog naj se poveri tov. Pavle Flerč, da stopi v stik s komisijo ki deluje na izpremembi činovniškega zakona. Dožena naj se v katerem pogledu ima komisija izpremeniti zakon. Predložil je več izprememb, ki naj bi se ob tej priliki skušale vnesti v zakon posebno glede učiteljev-vojakov in druge zadeve v katerih se je opazilo pomanjklivosti. Predloge dopošlje poverjeništvu pismeno. (Sprejeto).

6. Tov. Dimnik predlaga z ozirom na to, da imajo nekateri člani ožje sosveta in glavnega odbora nenrlike kadar se udeležujejo sei da izposluje centrala pri ministrstvu odsudstvo po členu 110. čin. zakona in naj ministrstvo raztegne svoj odlok O. N. br. 30.780 od 2. junija 1925 tudi na te slučaje. (Sprejeto).

Z ozirom na pozni čas in še obilico drugih predlogov je prosil predsednik naj pov. vse druge predloge vlože pismeno, ker nekateri zastopniki morajo oditi z vlakom. Nato se je vršil prav animiran priateljski sestanek z zagrebškim učiteljstvom, kjer se je izmenjala marsikatera zdrava misel in so se utrdili medsebojni odnosi in znanje.

Velika pridobitev za učiteljstvo.

Obeta se, da bo konec oddajanja služb „pod roko“. — S tem se obeta tudi omejitev premeščanj po čl. 71. — Vsa službena mesta se bodo oddajala le z razpisom. — Da se bo le tudi izvajalo! — Treba bo javne kontrole! — Naloga in dolžnost okrajnih društev v tem pogledu.

Že na zagrebški konferenci poverjenikov UJU je poročal predsednik UJU, da je bil Izvršni odbor UJU pri ministru prosvete in je zahteval da naj se ustavi o premeščanja učiteljstva ker se to vrši še vedno posebno na Hrvatskem.

G. minister Trifunović je to obljubil.

Te dni pa smo prejeli sledeči odlok:

Prosvetni oddelek velikega župana ljublianske oblasti objavlja pod P. br. 7547/3 z dne 3. novembra t. l.: Gospod pomočnik ministrstva prosvete odreja z odlokom z dne 25. oktobra 1926. O. N. br. 27.054, da se odslej ustavi vsa premeščanja učiteljstva; zato se v bodoče zadevne prošnje ne bodo mogle več unostevati. Vse izprazniene učne službe v oblasti bodo razpisane. Uvaževale se bodo le prošnje za razpisane službe. — Prosvetni inšpektor: dr. Lončar.

Ta odlok je za učiteljstvo zelo velike važnosti ker se z njim ustavi vsa takozvana premeščanja »pod roko« ali »pod klobukom« kakor pravijo.

Obeta se nam, da se bo s tem izboljšala upravna morala, ki je predpogoj dobri službeni morali in stanovski morali.

Ako se bodo vsa službena mesta razpisovala in oddajala le z razpisom, bo jenjalo premeščanje po zloglasnem čl. 71 čin. zak., s tem protekcionizem in partizanstvo kateremu je posebno služil ta člen.

Nepravilnosti pri komisijonelnih ocenjevanjih naravnih stanovanj šolskih upraviteljev.

Že drakonski člen 39. urad. zakona je predvsem za šolske upravitelje neumesten. Delovalo se je na to da se opravijo krivice ki jih predpisuje ta člen, a brezuspešno. Ne odnehajmo dokler ne dosežemo! (»Po čl. 39. urad. zakona ima državni uslužbenec, ki uživa naravno stanovanje bodisi od države bodisi od samoupravnega telesa [občine, krajnega šolskega sveta itd.], pravico do stanarine le v toliko, kolikor presega stanarina, ki bi mu sicer pripadala vrednost stanovanja

po krajevnih razmerah«). (Citaj iz odloka velikega župana ljublianske oblasti z dne 25. junija 1926. P. br. 4529).

Naravna stanovanja so se ocenila deloma pravilno deloma prestrogo in računovodstvo delegacije min. financ za Slovenijo je pričelo odtegovati stanarino in sicer od 1. maja 1924 dalje. Težko smo nrenesli te odteglaje, ki so bili marsikateremu tovarišu previsoki. Večina teh odteglajev je bila do večini odvisna od komisij ki so bile različnih ten-

zeni in marsikje brez naimanjšega interesa oceniti stanovanje strokovno in čl. 39. primerno, ozirajoč se predvsem na krajevne razmere. Komisiji je bilo toliko, kolikor šol!!

Stanovanja v mestih treh in prometnejših krajih so cenili ljudje ki so se pri ocenjevanju ozirali na vse potrebno (bili so povečini drž. uradniki). Po deželi pa so bili ocenjevalci občinski možje, nolielci marsikje pa ravno prilatelji šole in učiteljstva ki so cenili le s pravcem »čim višje ceneno, tembolje za občino«. Ni čudo da so nastale take difference da je stanovanje tovariša v hribih v desolatnem stanju 3-krat višje ceneno kakor tovariša na prometnem kraju. Ocenjevanje brez merila in pravilnika!

Da so se stanovanja ocenjevala skrajno površno in laiško potrjuje dokaz, da je mesto ocenjevalne komisije prišel z ocenjevalnim zapisnikom k šolskemu upravitelju občinski sluga in mu ponudil tozadevni zapisnik v podpis. Ker je bila zadeva tako neresno pojmovana od ocenjevalcev io je tudi marsikateri šolski upravitelj smatral kot neresno v manju, da se bo čl. 39. urad. zakona itak spremenil in da ostane vse le na papirju. Ker

pa je realnost dokazala drugače sodimo tudi mi sedaj drugače. Nadejali smo se, da se stvar ne bo tako narlo realizirala, kar je s strani državnih uslužbencev lahko umljivo in unali smo tudi, da izposlujemo od krajinah šolskih svetov da ostane tozadevno: status quo.

Upamia so ostala le unania in stanovanja so se morala oceniti. (Kako je v mariborski oblasti mi ni povsem znano).

Ako mora ostati čl. 39. urad. zakona tak kakor je in če ne moremo doseči tega da se smatra naravno stanovanje šolskih upraviteljev naiemnine prosto, kot odškodnina za varovanje in nadziranje šolskega poslovanja, zahtevamo strokovnih ocenjevalnih komisij ki bodo sposobne pravilno vršiti svojo nalogo v ureled državi in korist učiteljstvu ter točen pravilnik za postopek komisije in ocenitev stanovanj.

Lahko se prijeti, da se bodo šolski upravitelji izselili iz šolskih poslovanj a v šoli bodo gospodarile podrane.

Ako ima hišnik za svoje delo prosto stanovanje ga mora imeti tudi šolski upravitelj za toliko odgovornost kakor io s tem prevzema.

Vidmar Drago, šolski uprav.

Splošne vesti.

— **Deklaracija, narodno edinstvo in še nekaj.** Zgodovina deklaracije je dovolj znana dovolj pojasnjena. Za njo in proti nji smo se prekljali do poaste v Celju. V tem besedovanju je stekla večja množina fraz od nedolžnem papirju kot Save ob največji letošnji povodni mimo Kranja in Beograda. V tem smo res moštri nasledniki junakov iz abecedne voiske. Pred 30—40 leti smo enako lastnost očitali bratom Hrvatom ki so se po časopisju pričekali o političnih programih v Zagrebu im je gospodoval tuec-ban s hrvatsko večino v saboru.

Čas bi bil da končamo tudi mi deklaracijsko voino. In facit deklaracije? — Sprejeta je in nihče več ne vpraša, kako se ji snuje življenje. Toda oni, ki so ji nasprotovali in slednič ostali v manišini, rujeio sedaj proti sklepu da naravnost proti organizaciji hui ne go so prei naravnost proti sami deklaraciji — za narodno edinstvo. Ti dve besedi nista samo lep naslov ako rabimo sami ali v zvezi: narodno in državno edinstvo kar pomeni za nas nič več, nič manj kot preje. Na to smo prisegli te besede so tudi v kraljevi prisegi na ustavo. Torei zadeva ki je za nas umljivo sama ob sebi, ako nočemo zaresiti veleizdaje. Narodno edinstvo so priznali vsi odločilni faktorji s sprejetjem ustave ki io danes priznavajo celo oni ki so leta 1921, na Vidov dan glasovali proti nji. Manišina se mora vdati večini. To je red, brez katerega pade sleherni parlamentarizem — celo med komunisti v Rusiji.

Dejstvo pa da se protideklaracijsko zibanje še do glasovanju v Celju ni poleglo, nam svedoči da se je deklaracija začela mnogo globlje nego pri § 2. Zaveznih pravil. Posamezni člani tega zibanja — priznavamo — imajo velike zasluge v neodnih panogah naše organizacije. Korenine deklaracijskemu pokretu pa sezajo vse do znanih krilatice o sivolasem kralju Matiažu, o starcu ki naj bo tiho itd.

Zato ni odpravljeno zlo s sprejemom deklaracije, marveč se nesloga celo širi z edinstvom v needinstvo. To zlo se najbrž ne da odpraviti niti s sprejemom besed »narodno edinstvo« v deklaracijo; preobloko seče rane v resnično tovarištvo.

Sicer pa tudi deklaracija sama s svojim določilom brez »narodnega edinstva« ali pa z njim ni tako učinkovit dokument ki bi kar na mah posekal glave vsem zmaiem — celo v lastnih vrstah. Znano pritisikanje kljuk ni še v penziji, samo za vrati čaka prilike mož neznačajnih ki ne bodo odklanjali podpore katekologi pol. stranke. Pod kožo smo vsi krvavi. Pomoč v silii, pomoč: »do ut des« proti ambicioznemu ali bolje podrtemu konkurentu ko gre za udobnost družinice bližino mesta pomoč ki pomaga tudi tja kjer meni protivnik, da je nedosegljivo — taka pomoč bo marsikje dobro došla, drage volie sprejeta. Ei o tem bo mnogo besedovanja — nost festum — zvonjenja po toči. Lepi so paragrafi v deklaraciji! Z obema rokama bi jih podpisal. Ali še lepše je službeno mestece, nait pridobljeno do ovinkih. Kdo naj mi to dokaže? Deklaracija ima morda za to prezir samotno osamljenost. Obdolženec bo taitil, kazal na najbližje vzlede, se pridrušal na vse instance obenem pa

obsedel na vorkem. Kdo mu vzame doseženi Tusculum?

Družačne mogoče nianse takih skokov nam šele nokaže praksa in — značajnost.

V tem oziru bi deklaracija ne bila tudi navzlic besedicama »narodno edinstvo« ne boljše ne slabša. A naša skrb bodi da io izboljšamo, ko bo dosežala svoj namen. To pa mora biti, če se bomo vsi ravnali po nji — večina in manišina.

Toda kako zaieziti, kako odstraniti nairovejši razkroj: odstoj posamičnih društev iz Poverjeništa UJU Ljubliana? To je tisti nekaj ki ga ni doslej razvozlati niti tov. Knaflič z nasvetom. Počakajmo! Počakajte do 1. marca 1927. Kdo nam garantira da dotle ne bo slabše?

Narodno edinstvo in deklaracija imata samo toliko kavzalne zveze da se za edinstvo potezajo do malega iste osebe kot so se proti deklaraciji. Samo toliko in nič več. A tudi dovolj.

Marsikdo si bo mislil: Aha! Samo za kritiko im je! Kritika je potrebna. Kritika mora biti. — Vse res! Mogoče bo kdo celo pritrdil da je deklaracija potrebna. To na še ni povod da se nadaljuje voino razpoloženje. Zlo ima globlje korenine, kakor sem omenil že sori: osebna ambicija posameznikov — sicer zaslužnih mož — a na ti in na oni strani.

Manišina se čuti užaljeno da se ne vda večini. Tu in tam smo vsi za depolitizacijo Udruženja. Edinstvo naroda je pa politično veslo kakor narodni sporazum. To zadevo je nedavno pojasnil Svetozar Pribičević in povdaril da spada v politiko. S tem je pa že dokazano da ne spada v našo stanovsko politiko. Lahko si ga privoščimo na političnih shodih, v časopisih ki se bavijo s politikom, v nikakor ne v naši organizaciji. S tem bi bilo nasprotstvu izbitno dno.

Razne pridevke o starih o starinah in o sivolasih kraljih Matiažih ki naj bodo tiho itd. bi bilo treba premostiti na način, zadovoljiv za obe stranki.

Ne silimo sami sovražniku v posmeh!

Ivo Trošt.

— **Za revizijo novega učnega načrta** so se izrekli poverjeniki UJU na svojem sestanku dne 31. oktobra t. l. v Zagrebu. K te reviziji naj bi doprineslo svoj del slovensko učiteljstvo v javni diskusiji. Da se ta omogoči, smatramo, da je naiprimerneje, ako posvetimo vso januarsko številko »Popotnika«, to pa naiakasneje do 28. t. m.

Želeti bi bilo, naj bo ta »Popotnikova« številka dokument zanimanja in kritičnega mišljenja slovenskega učiteljstva.

Pavel Flerč,

t. č. urednik »Popotnika«.

— **Debata o nujnem izboljšanju uradniškega doložaja v Narodni skuščini.** Poslanec SLS v. Kremžar je utemeljeval predlog v priloz. državnemu uradništvu sledeče: V čl. 46. zakona o civilnih uradnikih je natančno in fiksno določeno ka-